

El gorg de Llitons

Folgueroles

Ubicació

Comarca: Osona
Alçada: 637 m.s.n.m

Coordenades:

Latitud: 41.93049
Longitud: 2.35028
UTM Est (X): 446133
UTM Nord (Y): 4642263

Classificació

Número de fitxa 08083 - 166
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Tradició oral
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Cultural
Titularitat Pública
Fitxes associades:
[Gorg de Llitons](#)
[Ball dels Nyetus](#)
Autoria de la fitxa Adriana Geladó Prat
Data de registre de la fitxa: dt., 22/03/2022 - 13:02

Descripció

Els llitons (o litons, nitons, nyitus, nyetus o nitus) són uns minúsculs éssers màgics negres i banyuts que habiten al gorg de Llitons. Tenen la capacitat d'entrar al cervell de les persones (per la boca, el nas o les orelles) mentre aquestes descansen o fan la becaina prop d'aquest paratge, menjant-se'ls d'aquesta manera l'enteniment i la memòria. La persona queda ennitada, és a dir, que es torna desmemoriada, li costa entendre les coses i té moltes ganes de dormir.

La fondària d'aquest gorg és tot un misteri. Per mesurar-lo es feia baixar una pedra lligada a un llibant a l'interior del gorg i, quan s'arribava a l'altre cap, la pedra encara no havia tocat el fons. Així doncs s'anava a buscar un altre llibant per allargar l'anterior. Quan tornaven, tant la pedra com el llibant anteriors eren fora del gorg i se sentia una veu infernal de les profunditats que els avisava que mai podrien mesurar-lo.

Un home i la seva burra baixaven de nit de la zona de Collsameda en direcció a Folgueroles. Un cop arribats al pont de la Bruixa, que passa per damunt del gorg, hi van caure a dins. No en van poder sortir i mai més se'n va saber res.

Història

Tant mossèn Cinto Verdaguier com el folklorista català Joan Amades parlen dels llitons en alguns dels seus escrits.

El topònim Llitons no es troba a cap altre lloc dels Països Catalans, és únic de Folgueroles.

Bibliografia

“Els Llitons”. *La Falguera* n° 41, 2014, p. 19.

FUNDACIÓ JACINT VERDAGUER (2021). “Madrones i llitons. Llegendes de vora l'aigua”. *La Falguera* n° 54, p. 28.

MORATÓ, David; PONCE, Santi; ROVIÓ, Xavier; TORRENTS, Jacint; TORRENTS, Carme; VILAMALA, Joan; VILAMALA, Jordi; XUTGLÀ, Montserrat (2000). *Folgueroles. Societat i vida d'un poble*. Vic: Eumo Editorial, p. 27, 309.

ROVIÓ I ALEMANY, Xevi (1992). “El gorg de Llitons”. *Festa Major de Folgueroles 1992*. Folgueroles: Ajuntament de Folgueroles.

ROVIÓ I ALEMANY, Xavier (2000). *100 Llegendes de la Plana de Vic*. Col·lecció Popular Llegendes, 4. Sant Vicenç de Castellet: Farell Editors, p. 56-58, 113-114.

